

ONDERBUIK

Tine Bergen

Bakermat

(door Magda Vanopdenbosch)

OVER DE MAKER

Voor Tine Bergen, Leuven 1981, is schrijven steeds een droom geweest. Na haar studies Germaanse Talen en antropologie werkt ze als freelance journaliste. Ze maakt graag tijd voor alles wat het leven mooier maakt; vrienden, poëzie, schrijven en... marsepein. Andere young-adult boeken van haar hand zijn: *Verwachtingen* (2006) en *De Vlindertheorie* (2010). *Onderbuik* is het eerste deel van een geplande trilogie. Inmiddels is het tweede deel verschenen.

1. VERHAAL

In het kort

Wanneer Sander en Lotte, een jong koppel, plots verdwijnen, rijzen er al snel heel wat vragen. Wat gebeurde er? Zijn ze een verstikkende thuissituatie ontvlucht op zoek naar vrijheid of zijn ze ontvoerd, vermoord? Het afscheidsbriefje van Sander: "dat ze ruimte en tijd nodig hebben om zaken helder te krijgen" (p.7), verheldert ook weinig. Sanders zus, Nina, gelooft de 'weglooptheorie' niet en start een blog om meer informatie te bekomen. Tevens hekelt ze de lauwe aanpak van de politie. Wanneer Vianne, die Sander niet kent, toevallig zijn fiets ontdekt, gaat ze zelf op onderzoek uit en raakt al snel verstrikt in een web van intriges. Dichter bij een oplossing komt ze niet, de vondst van Lottes fiets maakt haar zelfs tot verdachte. Uiteindelijk vindt ze de schuilplaats van Lotte en Sander: een oude fietsenstalling die een bouwwerf werd.

Wanneer ze de oude vermolmdde deur opent treft ze er een bloedbad aan: Sander is dood, Lotte zit verstijfd in een hoek. Lotte die totaal verrast is door Vianne, doodt als in trance ook Vianne.

Het boek eindigt met de woorden "het is volbracht" (p.262), woorden die ze via e-mail verstuurt naar haar anonieme opdrachtgever. Ze heeft gedaan wat ze moest doen, maar stopt het daar ook?

Verhaaltechnisch

1. Structuur en vorm

Er is 1 **hoofdverhaallijn**: de plotse verdwijning van Lotte en Sander. Zijn ze (un)lucky lovers?

Daarnaast zijn er een groot aantal zijverhaallijnen, enerzijds om de lezer hints te geven, anderzijds om hem op een dwaalspoor te brengen:

- de interviews door Vianne met de vrienden van Lotte en Sander. Hieruit blijkt dat beide een aantal kwaadaardige trekjes hebben: Lotte doodde de kat van de buurman (p.68), Sander pestte een scoutsjongen (p.92)
- de man met pedofiele neigingen die in de buurt woont
- de ruziënde agressieve vaders van Lotte en Sander, uit onmacht of is er meer?
- Korbijns naar wie Lotte foto's stuurt met als titel "volbracht" (p.166)
- Lotte is zwanger. Wie is de vader? Sander, Sanders vader met wie Lotte een relatie heeft, Korbijns misschien?
- de vlieg die regelmatig opduikt: "wapperde ik de vlieg weg die over Lottes papieren gezicht kroop" (p.151), "Het kan niet dat ik ga sterven met een vlieg in mijn mond!" (p.253).

Tips voor gesprek:

Je kan de verschillende verhaallijnen samen zoeken en opschrijven op een groot blad papier.

- Waar kruisen de lijnen? Is er een rode draad? Volgen de lijnen tot het einde?
- Laat de jongeren hun meningen delen, is de puzzel op te lossen of blijft het einde open en lezen we meer in de volgende delen van de serie 'Het College'?

Het verhaal is opgebouwd rond **4 vertellers** in **4 tekstvormen**:

- Vianne, hoofdpersonage: gebruik ik-perspectief en in Verleden Tijd
- Nina, de zus van Sander: vertelt haar verhaal in blog met ik-perspectief en in Tegenwoordige Tijd
- de gedachtestroom van Lotte en Sander: weergegeven als innerlijk gesprek, in ik-perspectief en Tegenwoordige Tijd.

De 4 vertellers wisselen voortdurend af en vormen zo hoofdstukjes. Enkel de blog van Nina krijgt een titel en vermeldt een datum.

Deze structuur wordt weerspiegeld in de vormgeving; het verhaal van Vianne is weergegeven in een droog klassiek lettertype, de blog van Nina in moderne letter, de reacties op de blog zijn in computerstijl. De duistere innerlijke dialoog tussen Sander en Lotte is weergegeven op zwart papier en in cursieve letter. Ook beslaan ze maar een halve pagina. Om méér te benadrukken? De zwart-witte pagina's verhogen wel de dreiging.

De bladspiegel is vrij smal en doet sneller lezen.

Het boek eindigt met een epiloog op pagina 254. Deze is een weergave van het politieverhoor van Lotte en verhaalt wat er gebeurde in het laatste uur in de schuilplaats.

Tips voor gesprek:

- Was deze opbouw duidelijk of was het soms moeilijk te weten wie de verteller was?
- Is de blog als vertelvorm origineel? Een meerwaarde voor het boek? Kon je je op deze manier beter inleven in de gevoelens van Nina?
- Aan de vormgeving is heel wat aandacht besteed. Past de vormgeving bij de inhoud, wordt de inhoud hierdoor versterkt? Ontbreken er illustraties? Iemand een idee voor een passend beeld? (bv. Een terugkerend icoon: de vlieg van de cover als kop bij de verschillende hoofdstukken).
- Verklaart de epiloog de misdaden of blijven er open vragen?
Open vragen kunnen zijn:
 - o Wat betekenen de woorden "het is volbracht" (p.166 en p.262)?
 - o Aan wie is de e-mail verzonden?
 - o Er zijn sporen van bloed, sperma en urine gevonden in de schuilplaats (p.257): werd die nog door andere personen gebruikt?

Stijl

Tine Bergen is journalist en dat merk je aan haar stijl: ze schrijft in een heldere stijl met korte zinnen, weinig beschrijvingen, weinig metaforen: dit alles verhoogt de vaart van het verhaal en past bij een thriller.

Tijd

Het verhaal wordt chronologisch verteld, speelt zich af in een periode van 3 weken.

Regelmatig geven flash-backs meer achtergrond. Het inlassen van flash-forwards die zinspelen op een fatale afloop voor Vianne verhoogt de spanning: "had ze toen maar iets gevraagd! Dan was het misschien allemaal heel anders gegaan." (p.146). "Het enige wat overbleef, was een gelukzalige gretigheid die me mijn eigen ondergang tegemoet deed rennen." (p. 249).

- Waarom maakt de auteur gebruik van flash-backs en -forwards?

Cover: het visitekaartje van het boek?

Tips voor gesprek

- Dekt de cover de lading? Of dachten de jongeren dat het boek tot een ander genre behoorde? Een romantische feel-good roman misschien?
- Hebben ze zelf ideeën voor een cover?

Genre

'Onderbuik' is een literaire psychologische thriller: een verhaal dat vakkundig geconstrueerd wordt rond een spannende plot. De taal is literair, helder, al dan niet met gebruik van beeldspraak. De dialogen zijn levendig en niet clichématig. De psychologie in 'Onderbuik' spitst zich vooral toe op Lotte die zo gemanipuleerd wordt dat

ze gruweldaden pleegt: "...om te durven kiezen. Durven ergens voor te staan. Gedaan met het zwakke geleuter en getwijfel." (p. 26).

De andere personages maken weinig psychologische evolutie door, de nadruk ligt op een logische ontwikkeling van de plot en de spanning.

Tips voor gesprek

- Bij jongere kinderen zijn spannende verhalen heel populair. Vinden de jongeren dit ook nog hun favoriete genre?
- 'Onderbuik' is een hedendaagse roman over manipulatie en speelt zich af in en rond een schoolmilieu. De serietitel is 'Het college'. Andere thrillers spelen zich af in het misdaadmilieu, science-fiction of in de virtuele realiteit. Verkiezen de jongeren zo'n setting? Waarom? (Door de fantasie-elementen voelt de misdaad misschien minder écht, minder gruwelijk aan.)

De klassieke thriller kent de volgende rolverdeling: er is de misdaad en het slachtoffer, er is de detective die held wordt door de oplossing van het misdrijf en er is een dader. 'Onderbuik' wijkt hiervan af: Vianne is detective maar is ook slachtoffer. Is ze een held? Lotte is dader, maar blijft onbekend. Door de enorme opoffering die ze gedaan heeft (haar liefste vriend, vader van haar kind?, doden) ziet ze zichzelf als heldin maar kan dit niet vertellen: "Vianne is dood, helden gaan niet dood" (p. 259). Haar reactie moeten we in dit kader plaatsen: "Ze krijgt, krabt en stompt naar iedereen die in haar buurt durft komen." (p. 260).

Tips voor gesprek

- Wie is de sympathieke held in 'Onderbuik'? Is er een sympathieke schurk? Wie kent verhalen met sympathieke helden en/of schurken.

2. AAN DE SLAG

Weglopen en jongeren

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat weglopen bij jongeren geen marginaal probleem is: dagelijks lopen 30 kinderen van huis weg. Vaak blijven ze slechts enkele uren weg, soms verdwijnen ze voor meerdere dagen. Bij interviews geven ze als reden aan: het was de enige uitweg die ik had. Gevraagd naar trefwoorden is 'vrijheid' het meest voorkomende.

Tips voor gesprek

- Wie heeft ervaring met weglopen? Liep je zelf weg of iemand uit je gezin? Laat de jongeren hier, zo mogelijk, over vertellen. Welke gevoelens overheersen? Bij de wegloper en/of het gezin dat achterblijft.
- Is weglopen een oplossing?

Creatieve verwerking

Je kan een woordenwolk maken rond gevoelens/gedachten die de jongeren hebben bij 'weglopen'. Het meest voorkomende trefwoord plaats je in de grootste letter. Daarna kan je hier dieper op ingaan.

Manipulatie

Lotte wordt gedomineerd door een onbekende, een hogere macht die haar dwingt wandaden uit te voeren.

Tips voor gesprek

Uitgaande van de volgende stellingen kan een gesprek gevoerd worden:

- o manipulators hebben als doel je gedrag te beïnvloeden
- o ze zorgen er voor dat je je schuldig gaat voelen zonder te weten waarom
- o het zijn charmeurs en vlotte pratenaars
- o ze zijn zelfbenoemde rechters die oordelen over jouw leven
- o ze handelen uit macht om hun eigen minderwaardigheidsgevoel te verminderen
- Hebben de jongeren hier ervaring mee? Ook een vriend of vriendin, ouders of andere familieleden kunnen een erg dominerende invloed hebben.

Thriller

'Onderbuik' is een literaire psychologische thriller. Je kan hier creatief mee aan de slag gaan:

- schrijfpdracht: 'Pleeg een moord in exact 25 woorden'. Nadien kunnen de schrijfsels aan elkaar voorgelezen worden en eventueel vervolgd en/opgelost.
- rollenspel: uitgaande van 'Onderbuik' kan je een rollenspel spelen: iemand neemt de rol van dader (Lotte) op zich, iemand speelt Sander als slachtoffer en iemand Vianne als detective. De rest van de groep kan vragen stellen: wat waren de drijfveren?, voelen ze zich schuldig?, kunnen ze hierover praten met iemand?.
- ontwerp zelf een spannende cover voor 'Onderbuik', eventueel een filmaffiche.

VERDER LEZEN

- psychologische thriller: Bang geboren / Kevin Brooks (De Harmonie, 2017),
- psychologische thriller: Vals nest / Beatrijs Peeters (De Eenhoorn, 2016)
- over wegllopen: Weg / Jowi Schmitz (Hoogland&van Klaveren Uitgeverij, 2016)
- over manipulatie: Zwarte zwaan / Gideon Samson (Leopold, Amsterdam, 2012)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.